

Ühik number 10 kop.

Meie Mats

Tellimise hind tähtsajamusega aastas 4 r. 50 l.,
6 kuu eest 2 r. 30 l., 3 kuu eest 1 r. 20 l. Toime-
tusest ise ära viies: aastas 3 r. 50 l., 6 kuu eest
1 r. 80 l., 3 kuu eest 90 l. ilmub iga laupäeval.

Toimetuse ja talituse:

Tallinnas, Harju ja Riiklõu uulitsa nurgal nr. 15,
"Leaduse" raamatukaupluses. Telefon № 740.

Nr. 13.

Laupäeval, 15. (28.) novembril 1914.

Nr. 13.

Püssitikkudega kihutavad Wene wäed Saksja batareit ära wõttes waenlased
foalt minema.

Peale võitu!

Suur armastus.

S. Karr.

Arst Akfenow määrati lahinguvälja laatsaretisse, sest et neljast sealsest arstist üks juba surma oli saanud ja kaks haawatud.

Automobilist välja karates, tõmbas ta filmapilt palitu ja mütsi maha, pani ruttu walge kuue selga ja astus esimese juurde viiest haavatuist, keda praegu kanderamidel sisse lanti, — ühe sõnaga, ajus tegewusesse.

„Kaus!“ kästis ta tõhna, kõrge kaswuga halastajat õde, kes tema kõrwa oli ajanud.

Neiu lippas kiireste minema ja tuli järgmisel filmapildgul suure kausiga tagasi.

„Aga kaus?! Ega ma ometi kättega pesema hakka?! Aga kus wesi on? Wõtaks teid...!“

Neiu punastas üleni ja jooksis nende järele. Minuti pärast tuli ta hingeldades tagasi.

„Kolm sidet — kaks kitsast ja üks lai! Kõikem puuwilla!“ kästis arst, ilma et tema poole oleks pööranud ja hoolikalt haawatu pea kohal kumardades.

See pea oli üleni werine, sõpene, sassis, lõmastatud, ja ainult wahetewahel kerkiwad filmalaod tunnistasid, et haawatu weel elus on.

Arst niiputas tal huuli, kuivatas tasakesi nägu ja hakkas ettevaatlikult peast seda kohta otsima, kust werd nõrgus. Katatuses kohe seda näha ei olnud.

„Kolobiumi ja puhast wett!“ kästis arst kärevalt, halastaja õde käest puuwilla wõttes, ja lihas siis, oma jalge ette waadates, juurde: „waadate, mis mul siin on? Ma seisan ju loigu sees! Pühkige ruttu ära!“

Neiu wõttis kausi werise weega ja tõttas kasku täitma. Soldati surmakahwatu nägu oli ta nõrki erkusi raskestest wapustanud. Ta tundis, kudas jalad tal nõtkuma löid, ja ta kartis, et mineks. Kuid need kartused olid õnneks tühihed: warsti oli ta wärskse weega tagasi, otsis ruttu nartsju, kuivatas sellega were ja wee loigu arsti jalge äärest ja jäi alandlikult jelle kõrwa uusi kaskusi ootama.

Need ei wiibinud kauaks.

„Pange tale puhast särki! Ja — woodi peale!“ korraldas arst, teise kanderamini juurde astudes, mille peal järgmine haawatu arstiabi wotas. Warsti kostis uueste tema hääl: „Kaus! Ruten wett! Pühkige sibe ja gummi-paberit!“ ja siis weel kändamine: „Noh, mis on? Ega siin nutimisekoht ole! Nuttu!“

Kõrge, saleba kaswuga neiu kuulas sõna. Näost punane ja arewuses talitas ta kiireste, tõi kord seda, kord teist, ilma et sõnakestki wastu oleks rääkinud. Alandlikult, ilma torinata, asjalikult ja kiirelt rawitjes ta arsti kõrwal wiit abitud haawatut, ja ei olnud pooltundigi weel möödas, kui nende poollelutad kehad puhtatel sängidel puhkasid.

„Noh, näüd wõib peaaegu ka puhata!“ ütles Akfenow rõõmsalt ja waatas halastaja õde peale, kes wiimastel haawatul, kellel ta haawad praegu kinni sidunud, waiba peale pani.

„Ma ei ole wäsinud, doktor,“ wastas neiu tasa ja tahetis kõrwale minna, kuid arst asus tal tee peale ette, patutas käega õla peale ja seletas lihtsalt:

„Siin peab iga minutit kasulikult tarwitama. Meie asi on sihuke: on terake waba aega, istu ja puhka. Sest kui nad haawatuid jälle taluma hakawad, siis woorib neid ühtesõudu — ei siis pole puhtamise ega istumise peale enam mõeldagi. Ja—ah! Näüd aga lähme arsti osakonda, puhtama!“ Ja neiu käest kinni wõttes tõmbas ta selle peaaegu poolwägise wäikesse putkasse, baraki teises otjas.

Niisugune ümberkäimise wiis pani neiu üleni punetama, ta häbenes ja ei teadnud mis teha. Arst oli küll pisut jäme ja käis temaga päris harimata lihtsalt ümber, kuid tema peale ei saanud ta kudadagi wihastada: selle mehe häälest kostis südamlikkus, südames tundus headus. Ja neiu andis alla. Ta istus Akfenowi wastu wäike pingi peale, pani käed, nagu kooliplika, walge põlle peale ristid ja jäi arstile otjekohe, ilma kawalujeta, näosje waatama.

„Soomite paberossi?“ pattus Akfenow korraga.

„Tänan, ma ei suitseta...“

„Dollus! Niisuguse raske töö juures, nagu meil, ei saa ilma paberossita läbi. Küsi kelle käest tahes.“

„Aga ma ei...“

„Pange aga suitsetama! Pärast tänate veel!“ Ja wastust ootamata tõstis arst paberossi tal juu juurde ja pistis kinni lihtjutud huulte wahel.

Punase risti õde ei protesterinud. Akfenowi ümberkäimise wiis häwitas temal wiimase wastupanemise katse, ja ta tõmbas oma paberossi arstiga ühest tikust põlema.

„Wot tubli! Sedasi näh!“ kiitis arst. „Minult esimene mats on tibe, pärast aga lähed nagu lepsi reega!“

Nende sõnade juures kostis väljas, uffe taga, kausõna: „Imierrno!“

Arst ja halastaja õde jäid kuulatama.

Korpuse kindral oli siia sõitnud. Ta teretas tübeda häälega ja wastujeks raiusid temale wahisõlbatid nagu ühest juust: „здравия желаемъ, ваше превосходительство!“

Minuti pärast oli kindral juba arsti jaoskonnas. Oma kottapillu üle halastaja õde ja arsti käia lastes, ajas ta enese korraga nagu küünal sirgu, tõstis läe kõrwa äärde ja jäi nagu marmoritaju seisma.

Selle ijelaadilise terwituse peale wastas halastaja õde omaltpoolt niijama ka natute ijemoobi: pikkamisi astus ta wana kindrali juurde, ulatas tale lihtsa liigutusega tõhna läe ja nokutas pead, lahkest naeratades.

Sis võttis kindral ahnelt temale sirutatud käe, tõmbas mütsi kiirelt peast, mujutas tõlavalt punase risti õde kätt, pani uueste mütsi pähe, tõstis käe uueste kõrva äärde ja ütles alles siis:

„Tänan terwituse eest, kõrgus.“

„Tere, kindral . . . Rõdmustan wäga teid nähes . . .“

„Sulgen küsida, kudas käsi käib, kõrgus?“

„Tänan . . . olen terve.“

„Tunnete eht millegist puudust, kõrgus?“

„Ei, ei . . . Ma olen täielikult rahul, ülepea kõigega . . .“

„Rõdmustan wäga seda kuuldes, kõrgus, rõdmustan wäga!“

„Jah . . . ma olen kõigega, kõigega rahul,“ lordas punase risti õde ja ulatas uueste kindralile käe, sellega mõista andes, et teda kinni ei pea. Kui aga kindral tema kätt teist lorda suudles, lijas õde, silmapilguks arsti otja waadates, piisut walgemine juurde: „iseäranis arstidega. Palun neid kõiki autähe saamiiseks ette panna . . .“

Msenow kuulis seda kõit nagu soolajambaks tardumult. Ta oli kahwatum kui kõik haawatud koftu. Oma ette wah-tides ei näinud ta isegi kindrali. Ei näinud ka punase risti õde. Selle sale kogu oli nagu udu sisse kadunud. Ta nägi oma ees ainult iseenmast töötamise ajal wiie minuti eest: kudas ta punase risti õde hundis oma jalge alt loifitu ära kuiwatama, kudas kausi, wee, sidemete järele ajas. Nägi, kudas ta häbenewale neiuale õla peale patjutas, siia kongi wedas, paberossi juhu toppis.

Ja peaaigi, ta nägi nüüd weel: see kõhn, sale, kõrge kaswuga õde oli nende kõrgemate ringfondade esitlejanna, kellele lähinemise peale ta ilma si mõteldagi polnud julenud. Ta seisis ükskõiksest, waewalt aru saades, mis ta ümber sünnib.

„Õde“ aga läks, armija, lahke naeratusega tema otja waadates, tasakesi „arsti osakomast“ wälja, aupakkisult eest ära astuwast kindralist mööda, sinna koikade juurde, kus iseäranis raskesti haawatud lamasiid. Minuti pärast ulatas ta juba ühele nendest, lahkest otja waadates, jahutawat jooki, ja astus siis, tema patja weel kohendades, järgmise, walu pärast ägatwa, haawatu juurde, ja täitis, selle kohta tumardades, oma suurt ligimese armastuse kohust.

„See, kes alati wõidab!“

„Nemad“ tulewad.

Wogefide mäeajalal Elfassi külakeses elab ammu, ammu juba Terese Hober oma kuueaastase pojapoja Morisiga (Maurice)

Matasid ka selle külakeseni sõnumed mobilisatsioonist, ja siis sõjast.

Salamahti kogusid kohalikud talupojad õhtuti „Kolme lõwi“ trahterisise ja pidasid mingifuguse asja üle tume-tõffelt aru.

Kuulu järele oli waenlane juba ligidal, kuid keski ei peitnud oma warandust, ja kõik jäid koju.

Kuuldufid ainult õhkamised, kui meelde tuletati, et juba see ja teine nende küla elanikkudest soldatiks on wõetud ja lähemasse kreisiliima wiidud.

Terese Hober oli küllas lugupeetud isik. Tema mees oli juba üsna noorelt wiimase Saksa - Prantsuse sõja puhul Gravelotte lahingus surma saanud.

Ja sellest ajast saadik wihtas Terese sakslasi.

Terwe oma armastuse pühendas Terese ainsale pojapoja Morisile, kelle isa ja ema hiljuti olwad ära surunud.

„Moris ja kättemaksmine,“ olid wana naisterahwa ainsaks mõtteks.

„Kui Moris suureks kaswab, saadan ta Prantsusemaale. Ja ärge tulgu enne tagasi, kui „nendega“ ühes. Mina aga suren siinamas, kui minu südamesoow täide on läinud, et Prantsuse mullas puhata saan.“

Ja nüüd, kui esimesed suurriiki paugud Belgiaast kajana üle terwe Elfassi kostsid, tuli Terese Hoberil endine elawus tagasi.

„Nemad“ tulewad, „nemad“ tulewad warsti, mu kallid poisid, ja sa saad „meie“ riigilaulu kuulda,“ rääkis ta Morisile. „Küll prantslased sakslastele näitawad.“

Moris ootas kärjlitult neid wahwaid soldatise, kes tulema ja tema isamaa sakslaste käest ära kiskuma pidid.

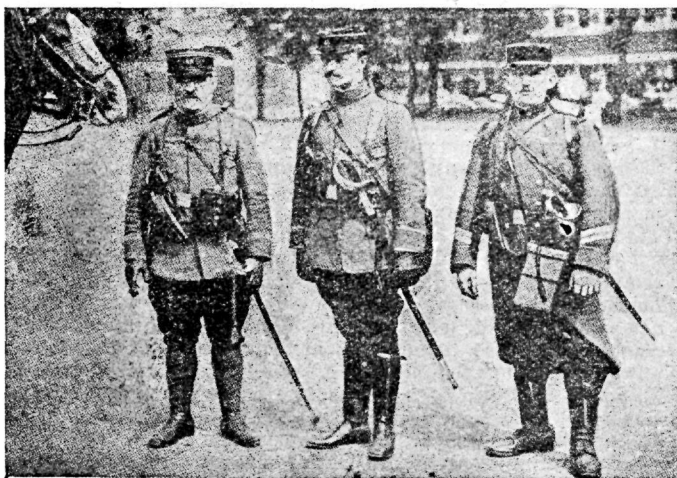
Wanaema oli temale nii palju juba jutustanud. Õhtuti luges ta temale wanast kulunud raamatut prantslastest ette ja õmbles temale isegi wäike Prantsuse lipu, millega Moris tulewasi wõitjaid wõiks terwitada.

Magama heites pani Moris igatõrd selle kalli lipu omale padja alla, ja igal hommikul küsis ta wanoemalt:

„Ütle, kas „nemad“ warsti tulewad?“

Ja waata, ühel augustikuu päewal ilmus maanteel suur tolmupilw.

Saksa dragunite eskadron ratjutas küla poole.

Prantsuse jalawäe kindralid.

Rahulikkude elanikkude põgenemine sakslaste poolt põlema süüdatud ja maataja tehtud Louvainist (Belgias).

Las' teised päriwad!

Las' teised talu päriwad
ja põllud, aasad, aiamaa,
et õnnelikud oleks nad,
mis sest, et ma ei mingit jaa!

Mu oma on mu kodumaa,
kus teha minul palju tööd...
Kui suurt ka taju ma ei saa,
mis sest, mul rahulikud ööd!

Ma rändan lauldes eluteed,
teen tööd, jõon leiba rõõmuga,
ja kuigi teistel maad ja weed,
mis sest, mul on mu kodumaa!

R. Põib.

Tereze Hober oli mingisuguse asja pärast oma tuttava juurde läinud, ja, enne kui ta koju jõudis, sõitsid dragunid juba kila wahela.

Dragunid ratsutasid haljaste mõõkladega, karjudes ja sõimates, otsekui oleksid nad waenlase maal.

Noor, higise, punase näoga ja hästi illespibi keeratud punoste wurrudega ohwitser wõttis esimesel talupojal, kes temal filma puutus, dlast kinni ja tõstis tal rusika nina alla, et mõju seda suurem oleks. Ta nõudis elsfaslaselt midagi ja sõimas kõige tooremate sõnadega.

Moris waatas, hooste kabjaplaginat kuuldes, aknast välja.

Ta polnud ilmaski veel soldatit näinud.

„Remad“ tulid!“ hliidid poisid rõõmsalt ja jooksis oma lipuga välja.

Seda märgati.

Üks dragunitest sülitas tema peale, teine aga lõi lapiti mõõgaga lipu pihta. Hoop libises mõõda Morisist pead ja ta kukkus werise peaga maha. Weri purskas lipu peale, mida ta kõwaste peos hoidis.

„Laske mind!“ karjus Tereze, dragunite ridadest läbi tungides.

Kuid oli juba hilja.

Maas lamawat Morisist nähes jooksis wanaema tema juurde ja surus oma rinnast wastu.

Ühiklast kajast tema ahastaw hääle:

„Meislased! Surma teile!“

Soldatid tahtsid teda lüüa, kuid ohwitser peatas neid.

„Selle poolearuga wanamoori juurde kümme soldatit sõmajale saata,“ käsutas ta. „Maja temal hästi läbi otsida ja kõik wäärtasjad ära wõtta. Misugustel wanamooridel leidub itka nii mõndagi.“

Sel ööl lahkus Moris siit ilmast. Surt, ilma et meele-märkusele oleks tulnud.

Surres sonis ta tasakesi:

„Remad“ tulewad, „nemad“ tulewad.“

Teisel päewal sõitsid dragunid kllakatesest minema. Nad ruttasid piiri äärde.

„Remad“ tulewad!“ „Remad“ tulewad!“ karjus sassis juustega ja metsiku pilguga wana naisterahwas tänawas dragunitele.

Kohkunud talupojad waitisid, dragunid aga hirtwitasid ja sülitasid tema peale!..

See naisterahwas oli — Tereze Hober.

Ta oli mõistuse kaotanud.

Kes iseennast ülendab, seda alandatakse.

(Üks hääle lugu, mis ainult sõja ajal wõib juhtuda).

Meie saime suure tee peal kokku. Ta oli näost ära lõppenud, nii et teda waewalt wõis tunda, ja ta hoopis ja uhke illespidamine oli temalt täitsa ära wõetud. Wõõramaks tegi teda veel alamwäelise ilikond, milles ma teda waewalt oleksin uskunud leida.

Ta hakkas kõnelema:

„See tuli mulle ootamata — nagu linnupael. Ets oleks ma wõinud ju sellest ammugi pääseda, sest, Jumal tänatud, raha ja wara mul on. Oleks wõinud lasta ennast pimedaks kirjutada, ehk jalutuks, ühe sõnaga puruwigafeks — aga oma turgemees ei teinud ma midagi sellesarnast. Ja seal see tuli, püüdis mind nagu warguse pealt, mind, häbi ütelda — kellel mingit sõjawäelise „tsinni“ ei ole, ei ka mitte ühtegi paela.“

Sa tead ju, sõber, et minust kogu Tallinnas wägewamat meest ei olnud. See ei ole ainult etteujutus, waid selge tõde. Politika tegemises olin ma esimestes ridades, olgugi et mul poliitikat aimugi ei ole, tänasin isegi Jumalat, et ta mu nime Tartu Tõnissoniks ei loonud, sest kõik Tõnissonid jäid minu alla. Ma olin tugewam, järsum, mu hääle oli wabifewam, nagu mu nimigi Tõnissoni omast ilksuifsem on.

Seltskonna tegelaseks ma alati esimest wituks. Muidugi ei unustanud ma selle juures kõiki ümbertõfasi oma tasku toppimast. Ja sellest see tuli, et mul üks kruut ja maja teise järele nagu nõidur ewäel maa seest illes kaswas. Ma panen seda isegi imeks. Wõningate aastate eest lõikasin ma veel nõõrtega leiba, aga nüüd tundsin juba igapäew selgemine ja selgemine, kudas mulle ilus ilmargune kõht ette kaswis. Ma teadsin, et laiemad kihid minust lugu ei pea, aga mis mina siis sellest hoolisin. Minul on niifugune ilma-waade: Kui juba tunned, et oled suutnud oma jala kindlale pinnale toetada, siis wõid nende lugupidamisele näkku sülitada. Ma tean seda, kudas nad sellest jutustasid, et mu wanemad nälgisid ja kudas ma oma äia waranduse käest ära tiskusin. Aga need jutud mind ei heidutanud, sest nad tõendasid minule enesele mu waimu terawust. Ja kus iganes midagi suitses, kus ilalgi kulla läitel wõis käsi sojendada, seal olin mina alati esotsjas, wahwaste teisi kõrwale tõrju-bes. Ma tean, oma südames ei pidanud haritlased minust

lugu, aga nad olid sunnitud mulle alati naeratades vastu tulema. Nad teadsid et ei ole ühtegi teist meest peale minu, kes neile kartult tulest välja tooks.

Meilidse ei tahtnud minuga enam keegi vastamisi minna, sest nad teadsid, et ma kätte tasuda oskan ja ka abindusid leian.

See oli mõni aeg enne sõda, kui ma ühe lihtmehega vastamisi läksin. Tal oli asja palwega mu poole pöördna, kuid ta ei näitanud selle juures küllalt alandust illes. Kui ma talle selle kohta pillawalt märkust tegin — nagu ma neid alati inimestele vastu filmi loopisin — ei wõtnud ta seda sugugi heaks, waid ütles mulle ägedaid sõnu vastu.

„Wälja kelm, wälja Lomingas!“ hüüdsin ma tundes, kuidas ärewus mu sees leegitses.

„Teie ei ole minu wälja wiskaja,“ ütles seejama mees kindlalt. „Minul on õigus, ja kui teie minu palwet ei täida, siis on see teie poolt wägimise. Ja wägimise teod tasutakse kätte.“

„Di, oi — seda ei olnud mulle keegi ütelnud.“ Ma mõõtsin seda meest: Ta näis tugewa kehaga olewat, olgugi et ma kangeltsi nõrk ei ole.

„Ma wiskan sinu wäljal!“ kirjendasin ma.

„Ratfu aga. Ets näeme, kumb treppidest alla lendab. Wõib olla, eht juhtub aeg tulema, kus sulle wõin seda kätte tasuda.“

Ta keeras ümber ja läks hirwitades wälja.

Olgugi et ma seda lugu piüdsin unustada, aga ometi kirjutas selle mehe hirwitaw nägu mu ette ja tegi mind rahutuks.

„Tõhi hirm,“ trööstisin ma ennast. „Mina seltskonna redelil esimesel pulgal, jõutas mees, kellel niisuguste lihtidega mingit ühist ei ole. Tema seal all, mis kokkupuutumist wõibki meie wahel olla.“

Ja tõepoolest — tuli mida ma küll ei uskunud, aga mida siiski nõnda ütelda instinktiliselt aimasin. Praegu on seejama mees mu üle, mu herra ja ma pean ta iga näpunäite järele tegema.

Meid ratsnikuid pandi ritta, jagati jaoskondadesse ja igale jaoskonnale nimetatati ülemus, muidugi alamohwitser. Ja mis ma nägin. Selle jaoskonna ülemaks, kus ma hulgas olin, määrati mees, seejama mees, keda ma oma ajal toast wälja wiskasin. Meid üllewaadatas tundis ta mind ära, pilgutas filmi ja ütles. „Tere sõber, ah, sina ta siin.“

Ma tunnen kroonu teenistuse seadust, tean seda, mis wõim jaoskonna ülemusel oma meeste üle on. Kohe kadus mu julgus ja mu süda läi hirmul põksuma. Imelik, kuidas kange mees, nagu ma seda olin, korraga wõib waha wiisil pehmeks muutuda.

Ta on oma pilgust mulle tunda andnud, teeb seda nüüdki. Ta on enese alanduse mulle kuhjaga kätte tasunud, aga tema arwates ei ole ikkagi mõdt täis.“

„Mis ta siis sulle teeb?“

„Seda ei tea ma ütelda, sest midagi niisugust ei lähe tema poolt wälja, mis mulle kaebamiseks õiguse annaks. Aga rahu ei anna ta mulle filmapilguks. Kõik raskemad ja halwemad tööd hoiab ta minu jaoks, mina olen tal alati kätte tõmmata ja igate moodi annab ta mulle mõista, et ma ta filmas kopituliselt lugupidamisega ei seltsa. Di, tal on tuhanded abindud mu elu nõelumiseks käepärast. Ma saan aru,

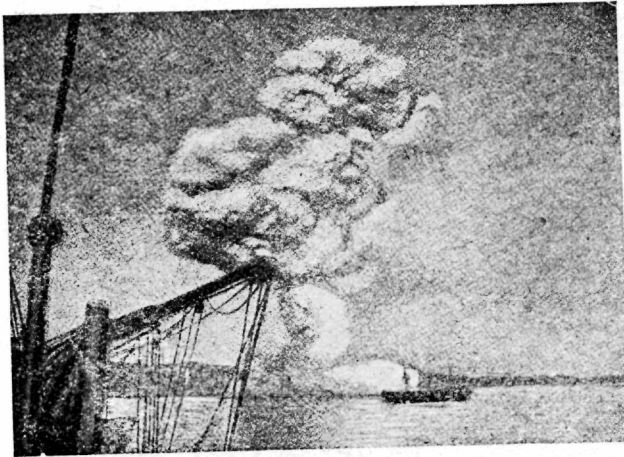
Meeleheitlik wõitlus Inglise wäesalga ja mäsfuliste buuride wahel Lõuna-Afrikas.

teistel ei ole wähest poolegi neid raskusi kanda, mis mul. Salaja ütles ta wähest mulle kõrwale: „Mäletad weel seda wäljawiskamise lugu. On ka kordki elus ikkagi, kus suur mees peab wäitse mehe tahtmisel tantsima.“ Siis tõhistab ta agaralt naerda.

Kord tõmbasin ma ta kõrwale ja pakkusin talle kahelime wäie rublalist. Di, ta tegi p'ka näo, hakkas siis naerma ja ütles: „Pea aga see omale, suru hästi südamet juurde ja lase ta trööstib sind. Sellele oled sa oma hinge andnud, aga ära usu, et teised temast nii palju hooliwad. Marsi, tööti, tööti! Jah nii ta ütles ja ma läksin — kartuleid koorima.“

„Nõnda see on,“ lõpetas ta, sest et eha wiirg taewa pealt lustumata läi. „Ma olen omale ise selle elu niisugust saamiseks keetnud, aga ma pean seda sibulat edasi sööma, lõngugi wahetewahel filmad wett jooksuma Isjanda sõnal on õigus: Kes iseennast ülendab, seda alandatakse.“

Padrun.

Sakja miini otja sattunud Rootsi kaubalaewa hukkaminek Põhja-meres.

Wantuwal troonil.

Woldemar Urbani roman wabastamise sõjast.

(12. järg).

President kuulas neid sõnakõlksusi, oma tugitoolis sirutades, pealt, silis terve käega oma ifka weel finni seotud kätt ja tegi ennaft hästi wäsinuks ja jõuetuks. Minult mõni kord langes tema mustadest filmadest teraw, imestawalt silmitsew pilk hertsogi peale, kui see teda ei näinud.

Süis aga ütles ta lahke ja südamliku häälega: „Ma usun teie südamlikku osawõtmist, herra hertsog, ja tänan teid kõigest südamest selle eest. Mul on iseäranis hea meel, kui kuulen, et kuninga õuefondfed minu tegewuseft lugu peawad.“

Hertsog surus nüüd omalt poolt käe suures liigutuses südame peale ja algas weel kord: „Olge kindel, herra prefekt —“

„Silmapilguks, herra hertsog,“ katkestas Romano tema juttu, sest et tema adjutant sisse astus, „teie jääte ju meie juurde ometi õhtuks?“

Hertsog kumardas wäga wiisakalt.

„Meie wõime siis laiemalt kõnelda ja ka minu tütar saab nii armast külalist nähes wäga rõõmus-tama. Nüüd aga lubage mulle, et ma selle herra sealt lähemale kutsun . . . Herra adjutant, olge heaks, astuge lähemale. On teil protokol?“

Kohtuuriija seati ette. Wärisewate kätega ulatas see protokoli ja küsis, kas prefektil weel muid küstusi temale olewat.

„Ma ei taha teid sugugi finni pidada, herra kohtuuriija, ja kui teie protokoli süia jätate, süis saadan ta teile homme hommiku wara usaldatawa inimesega ära.“

Kohtuuriija finnitas, et prefektil ainult käskida olewat, küsis, kas weel midagi soowitakse, ja lahkus, kui eitawa wastuse sai.

„See on nimelt minu mõrtsuka esimese ülekuulamise protokoli,“ ütles prefekt naljatoonil, „sellepärast on teile arusaadaw, herra hertsog, et see mind huwitab. Seati juba kõnelema, et see pois minu salawaenlaste tööriistaks on olnud.“

„Seda ma ei usu,“ wastas hertsog ruttu, kahwatas aga süiski pisut, kui prefekt selle ülihuwitawa protokoli lahti lõi. „Mis see talupois dige wõis tunnistada?“ küsis ta endamisi.

Teener estus sisse.

„Mis on, Mario?“ küsis prefekt.

„See mees, kelle järele eksellents soatis, on siin ja küsib, kas teda wastu wõtta soowite?“

„Ah, don Taddeo Massaccio! Wäga hea, Mario. Saada ta kohe süia. Ta tuleb just parajal ajal.“

Teener läks minema, ja kohe selle peale astus don Taddeo, kes enese hästi wiisipäraliseks oli klaninud, sisse.

„See on see politsei agent, herra hertsog,“ ütles prefekt, „kes minule määratud hoopri kõrwale juhtis.“

„Herra hertsog tunnewad mind juba,“ lidistas don Taddeo alandlikult, „kui neil arm on mind meelde tuletada!“

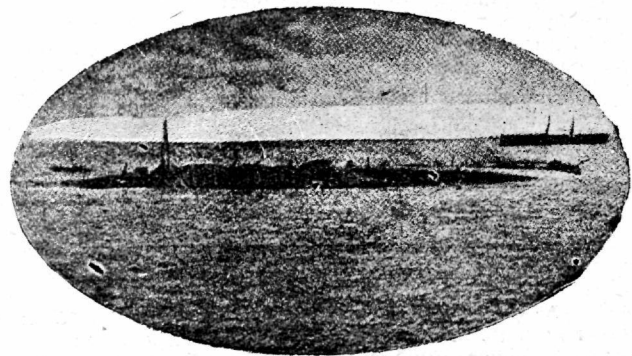
Hertsog ajas enese sirgu ja waatas terawalt don Taddeo otsta. „Mitte et ma teakfin,“ ütles ta pik-kamisi, aga terawa rõhuga.

„O, herra hertsogil on see küll juba ununenud,“ julges don Taddeo alandliku kumardusega öiendada.

„Wäga wõimalik,“ wastas hertsog kõrgilt ja tagasihoidlikult.

„Noh, loeme protokoli,“ tähendas prefekt, kes seda wäikeft etendust teraselt tähele pannud oli, „see huwitab wist teid mõlemaid ju. Kui teie lubate, herra hertsog, süis loen ma ette.“

„Olge nii lahke,“ wastas see, ja lasi enese hoole-tult tooli peale seljakile. Terwe see lugu ei näitanud temale just üsna mõnus olewat. Kui ta aga protokoli süsu kuulis, jäi ta jällegi julgemaks. Ots-kohese looduselapsena, nagu ta oli, oli Felice kõif

Austria ristleja „Zenta“ rufud.

fõna-fõnalt üles tunnistanud, kudas terve lugu olnud. Ka don Taddeo naeris mõni kord, kui prefekt Felice tunnistust luges, kudas küürakas mees teda prefekti tapma äsitanud.

„See mees on arust ära,“ pahwatas Taddeo wiimaks wälja, kui prefekt lugemise lõpetanud oli. „Mina ütlesin seda ju kohe. Ta tuleb hullumajasse saata.“

„Kudas wõis see Felice Camboni selle mõtte peale tulla, teid äraostmises süüdistada?“ küsis Romano raske rõhuga ja pillamisi.

„Muidugi kätemaksmise pärast, eksellents,“ wastas don Taddeo lõõgiwalmilt, otsekui oleks see tal juba waremalt läbi mõeldud. „See pois ei suuda seda unustada, et mina temale wahela kargasin ja ta kinni wõtsin.“

„Teie ei ole temale tõeste raha andnud, don Taddeo?“ küsis prefekt jälle.

„Aga —“ kähwatas don Taddeo põlastades.

„Ma ei mõtle seda mitte äraostmise otstarbel, see on iseenesest arusaadaw, waid kas teie ei ole ülepea temale ilmaski raha andnud, ükskõik mis otstarbel?“

„Muidugi mitte. Mis jaoks ka? Ja siis kaks-kümmend scudi, herra prefekt, kust peaks minusugune waene mees kaks-kümmend scudi wõtma? Minu terve palk on ainult kaksteist scudi kuus, ja seda raha läheb ju mul omal kibedaste tarwis. Mina peaksin sellele mehele kaks-kümmend scudi andnud olema! Niisuguse lolli mõtte peale wõib ainult ogar sattuda!“

Hertsog naeris armulikult nende sõnade juures, mis Taddeole weel enam julgust andis, hästi üleolewat nägu ette teha.

Sel filmapilgul astus Beatrice isa tuppa, et teda sööma kutsuda. Kui ta isa juures wõõraid nägi,

Weealuse laewa telefon.

Weealune laew wõib ka meresõitawuses wiibides oma saatelaewadega läbirääkimisi pidada. Selleks lasub ta gaasiga täidetud palli wälja, mis weepinnale kerkides telefonitraadi kaasa toob. Traadi abil ühendatakse siis telefonid ja läbirääkimised wõiwad algada.

Inglise madrused on peale merelahingut Saksa haawatud madruse uppumisejurmaast päästnud, ja see jutustab nüüd, mis ta lahingu puhul oma ristlaja peal üle elanud.

tahtis ta ruttu jälle ära minna, aga isa kutsus teda tagasi.

„Noh,“ tähendas prefekt siis politsei agendile, „sellest asjast kõneleme pärastpoole weel kord. Wahela peal annan teile, kui minu elu päästjale, oma erakasjast wäikse tasu. Teie olete oma elu minu eest kaalu peale pannud. Minu kohus ja õigus on seda tasuda. Parajal juhtumisel tahan ka hoolitseda, et teie oma osawuse ja ustawuse kohase ameti jaoks.“

Sellega pistis prefekt hästi täidetud koti Taddeo pihku, kes, kiituse ja lugupidamise üle rõõmustades, kiirelt minema pani.

Siis, oma tütre poole pöörates, jatkas prefekt edasi: „Meil on küllaline, Beatrice,“ sealjuures näitas ta hertsogi peale.

Beatrice tegi armastusewäärilise ja kauni kumarduse ja ütles seesuguse säraga filmades, mida ainult wahesed näha saanud, ja mis hertsogi täieste kiitkestas: „Sa ei oleks mul ühtki paremat tuua wõinud, isa.“

See ilus, uhke neiu oli sel õhtul nii nõiutawalt armastusewääriline hertsogi wastu, nii et see täielikult pea kaotas ja prefekti poolehoidjaks otjustas hakata.

8.

Maikuu oli lõpule jõudmas. Kerge tuul kandis Besuwi suitsupilweid linna kohta, päike kõrwe-tas kuumalt ja inimesed püüdsid tema kiirte eest warjulistesse ja jahedamatesse kohtadesse põgeneda.

Beatrice istus oma salongi palkonil kirju kardina warjus ja waatas unistades tema ees awanewa suurepäralise, maalilise pildi peale. Kaks suurt purskaewu, mis all prefekturi ees platfil wägewaid weejugasti taewa poole paistaksid, tegid õhu kergemaks ja jahedamaks, kui see maja sifemistes ruumides oli.

Üks apelsinimüüja, kes lõunamaalasele omase elawusega oma kaupa pakkus ja kiitis, tuli uulitsat mööda lipates.

Sfamaa eest.

„Apelsinid!“ hüüdis ta pikalt ja wenitades. „Olete ennemolt sihukesti apelsinisi näinud? Waadake siia! Nad on nii magusad kui mesi, ja nende mahl on kui veri, nii punane. Neli tükki ühe soldo eest! Imeodav! Apelsinid! Apelsinid! Waadake siia! Ei ole ilusamaid apelsinisi kui minul!“

Mitte laulmise sarnane tauba väljapattumine ei olnud see, mis korraga Beatrice tähelepanemist iseäralikul viisil köitis, sest seda kuulis ju igalpool ja igal ajal, waid hääl ise. Jahmatades paenutas ta ennaft üle palkoni wõre allapoole, et seda meest lähemalt silmitseda. Neiu näojoontelt peegelnas korraga imestus ja jahmatus, mis päriselt põhjuseta näis olewat, sest apelsinimüüja ei läinud mingis asjas teistest tema ametiwendadest lahku, keda sadanedena Neapolis hulkumas oli.

Ta oli igatahes filmatorfawalt ilus, umbes 28 aasta wanune mees, tihedate, mustade, käharate juustega ja umbes samasuguste wurrudega. Riided olid tal harilikud, kuid keha nende sees paistis hästi tugew olewat. Kulunud jakk, põigiti üle öla wisatud, kirjutriibuline willane särk ja walged linased püksid, kõrgelt üles kääritud. Silmapilguks näis nagu oleks ta terawa, palawa pilgu palkoni poole üles saatnud, siis aga jattas ta omal laulwal wiisil edasi: „Waadake, waadake, mäherdused ilusad apelsinid! Eht Siifilia puuwili! Poolmuidu! Neli tükki ühe soldo eest —“

„Stefano!“ libises tahtmatalt neiu huultelt. Müüd nägi ta aga selgeste, et apelsinimüüja kiire äratundwa pilgu ülespoole saatis. Ja noor neiu oli ehmatus ja rõõmu pärast esimesel silmapilgul nagu halwatud.

Stefano Massili, mäsajate kapten, keda ta Siifilias arwas olewat, oli siin, Neapolis! Kuid teda ära tuntakse, on ta kadunud. (Järgneb.)

Saksa wägewuse kiidulaul.

Küül Saksa mees teeb Saksa töö,
Ei tema jüda kartma löö,
Kas olgu naised, lapsed ees,
Wõi sõjariistadeta mees.

Et wangid teda kumardaks,
Seks pruugib tubli piitsa jaks:
Ta haawatutel kõri ta —
Wõib julgelt läbi lõigata.

Küül purustab ta kirikuid
Ning lõhub mälestusi muid,
Ja kirjatogud huljana
Kõik peawad tuhaks põlema.

Suur plaan müüd Saksa pea sees keeb,
Et tema ilmariigi teeb,
Kus walitsemas Saksa keel
Ja Preisi junkru ülbe meel.

Kõik teadus, kunst peab kaduma,
Ei kirjandust seal sallita,
Ning usk on tühi asi seal,
Kus Willem ise kantsli peat.

Seal fortriteks on kajakarmud,
Kõik mehed mundri topitud,
Ja palka makstaks wemblaga —
See oleks ilus Saksamaa!

Hans Tombach

Ratvere kreisist. Saawatud Eesti jõe, paremast jalaist.

Jaamaülema tuttavas toas istus laua taga Saksa polguülema.

"Sa oled wedurijuht?"

"Jah..."

"Waat' mis: ja ehk tead, et meie wägew sõjawägi juba Brüsselis on ja Antwerpeni pommitab... Täna õhtul läheb meie sõjawäe rong Brüsselisse. Sina hakkad wedurijuhtiks ja wiid rongi sinna. Raks soldatit seisawad su kõrvas... Rõigewähema äraandmise katse puhul... Mõistad... Mine."

Rouvier pööras uksest wälja. Temal lubati magama heita, kuni õhtuni; sõita tuli ju kaua, waja selleks wälja puhata.

"Tõuse. Aeg käes..."

Soldatid wiisid ta jaama peale.

VI.

"Minu wedur!"

Misfugune imelik juhtumine: pikale sõjawäe rongile haagiti tema L 28 ette...

Wiiskümmend wagunit on soldatite tungil täis tuubitud. Joobruar sõjamehed laulsid, kreekasid, huilgasid.

"Elagu keiser! Elagu Saksamaa!"

Rouvier astus weduri peale. Tema kõrwale asusid kaks soldatit, peast jaluni sõjariistus.

Lähines ohwitser.

"See on lahti kuni teelahtmeni 38. wersta peal. Dodate kaks tundi. Wastu tulew rong tuleb teie eeli tagasi."

"Täidame käsku!"

Rouvier teadis seda 38. wersta. Kui mitu korda ei olnud ta sealt oma ekspresfiga kaubarongide wahelt läbi kihutanud.

See oli... siis... kui... Belgias weel Saksa soldatite polnud, kui Yvonna teda raudtee ääres wäikeses majas octas...

Rouvier pani rongi käima.

VII.

... Ühtides ja puhtides kihutas rong pilkases ööpimeduses edasi. Minult kaks laternat heitsid nagu kaks hiiglasilma wärisewaid walgusejuga si kaugusesse kaduwa roopaaari peale.

Wihunud käega juhtis Rouvier wedurit, wajutas kangist, keeras kraanist ja pidas monomeetri wabisewat auru rõhumise näitajat filmas.

Soldatid ei lastnud teda pilguks ajaska filmist, laetud piisfa walmis hoides.

"Ratju ainult..."

Rong lendas.

Rouvier waatas kella. Teelahtmeni jäi kaksikümmend minutit. Waja oli kõik teha. Ta pööras soldatite poole ja ütles:

"Olge head, andke mulle see kast sealt. Ma pean..."

Soldat pööras ringi. Wälguksirujel fargas Rouvier tema juurde. Tõuge, ja soldat kadus weduri pealt maha weeredes.

Waatas ja nägi. Tema Yvonna lamas surult, tema kõrwal siputas wäike werine laps weel wiimast korda...

Rouvier röökis. Metsikult, hirmsalt. Ja see õudne ägamine sulas ühte Saksa piisfide raginaga. Lasti... Lasti... Lasti...

V.

Hirmsad päewad wenisid mööda — hinge lein; naise ja lapse kaotanud, siidamewalu teotatud isamaa pärast, ja raske sunnitöö... Rouvier oli juba kolmandat nädalat wangis.

Kord hommilul kutsuti ta ohwitseri juurde.

Teine tõmbas rewolwri wälja ja juhtis Rouvieri peale, kuid ei lastnud, sest ta mõistis, et wedur niisugusel puhul ilma juhita jääks.

Rouvier sai aru, et tema plaan, fättemaatsmise plaan, luhta võib minna, kui soldatil meelde tuleb signaalinööri tõmmata. Siis pandakse rong wagunist ekspresfiga kinni ja kõik need wiiskümmend wagunitäit waenlasti on päästetud.

Ta seisis soldati wastas. See tegi liigutuse, tõstis käe nõõri poole, kuid Rouvier keeras sefsamal filmapilgul kraanist lahti ja kuum aurupilw purskas sealt wälja. Kui aur lahkus, seisis weduril Rouvier ainuüksi...

Saksast ei olnud.

Rouvier waatas kella. Wis minutit.

Ta nihutas kangist. Wedur nagu fargas ja kihutas nüüd täie auruga edasi.

"Maha karata," mõtles ta. "Ei, surma saan ikkagi... Waja hästi juhtida."

Ja hoolikalt hakkas ta wedurit juhtima, ise seajuresse lauluniisi wiilistades, otsekui ei weats ta Saksa soldatite, waid oma harilikku Pariisi ekspressti.

VIII.

Raks minutit... Üks... Rouvier waatas aknast. Siin! Bastutulew rong seisab sefsamal roobastepaaril.

"L 28" lendas täie hooga. Rouvier nägi, kuidas roobastel seiswa weduri ees mees punast laternat märku andes wiibutas.

Ta pani weel auru juurde.

Nagu tuulispast lendas ta puust platwormist mööda, ja, aknast wälja paenutades, fargus ta seal seiswale kohmetanud ja ära ehmatanud Saksa ohwitserile otse näosse:

"Elagu Belgia!..."

Silmapiilk hiljem tundis ta mingit suurt raskust oma kehase puuriwat. Ja wiimase eluõhuga mõistis ta, et — lõpp...

Wagunid jooksid üksteise fisse ja otja. Silmapilguga lõhkesid tugewad seinad, pucunefid pilbasteks, ja soldatid muutusid sulbiks...

* * *

... Seda saatis korda Tan Rouvier, L 28 wedurijuht.

(„W. Panorama.“)

Rodumaalt lahitudes ja sõjawäljale sõites jätame kõiki jumalaga

Rustaw Kumm, Wõrust; Eduard Annmann, Tartust; Eduard Kerp, Tallinna kreisist; Karel Pilt, Wastfelinnast; Aleksander Lapst, Haapsalust; Peter Uawit, Tallinnast; Jakob Lepmann, Tallinnast; Johan Bruier, Hiiumaalt; August Kimmel, Tartust; Anton Karu, Tallinnast; Aleksander Gewart, Paidest; Jaan Uawa, Tallinnast; Tõnis Leks, Liwim. Kerstnast; Rustaw Liwakant; Johan Raumann, Haapsalust.

ja s wana tuttawa ära tundis. Saba liputades hüppas ta Ebi najale püsti. Korraga tundis Ebi, et ta lamassi pael lahti on läinud. Ta kumardas maha ja hakkas seda kinni panema, kuna loer tema ette esimeste käppade peale maha heitis.

Kui Tiidu pooltõhtijest lojautsest due astus, et hooste weel heinu kisats wiia ja talli uksele latti ette panna, filmas ta äkitselt wärawast sisseastuwat läikiva kiivriga logu. Nagu ijeenejst hakkasid põlweb wärisema, ja ta pidi uksefise rõdu najale toetama, et mitte maha kukkuda. Siis nägi ta, kudas loer tusejale kisaga wastu kargas, kudas, kudas see loera õdrist kinni haaras ja ta maha wäanas. „Sakslane! . . . lindur!! . . .“ käis mdte wälgufiirusega Tiidu peast läbi. „Masin wõib ilust kopli taga kejal olla . . .“ sääl on muidugi tõine ka jies . . . katš tükki kõrraga! . . .“ Süda hakkas äkitselt nii kõwaste kloppima, nagu tahaks ta rinnust hoopis wälja hüpata. „Kui nied nüüd dige mõle- mad kinni saats. . .“ Otsale ilmusid higitilgad, pea läks torraga üsna märjaks . . . ku'nd äjada dige tõhe seneja- maga pähe . . .“ Käsi haaras instiktijst rõdu najal olewa toobripuu järele. . . „Ei, siis löö tene wiimast wiel maha, — waja ilke terve mies ette näidata. . .“ Ku'nd dige üppeda, aarada lääd selja taba kinni ja distada tuast, et riialast kõie tuowad . . . ku karjuma hakkab, ninda, et tõine kejal kuulda wõib, siis wõib ju piage kõmmu kulla andada. . .“ Kõdit head mõtled wõisid wast paar sekundi kesta, — kol- mandal hüppas Tiidu, kui lõwi „linduri“ selga, haaras kätest kinni ja „tranmis“ need filmapilguga selja peale ristis. Sakslane oli esimesel filmapilgul kui halwatud, unus- tas suu lahti, ja ei püüdudki wastu hakata, kuna Tiidu ta käsa nagu raudpihtide wahel kinni hoidis. Siis aga pistis ta käieji õdrist karjuma: „Api, tulge api! kuuljad, nägüüad!!“

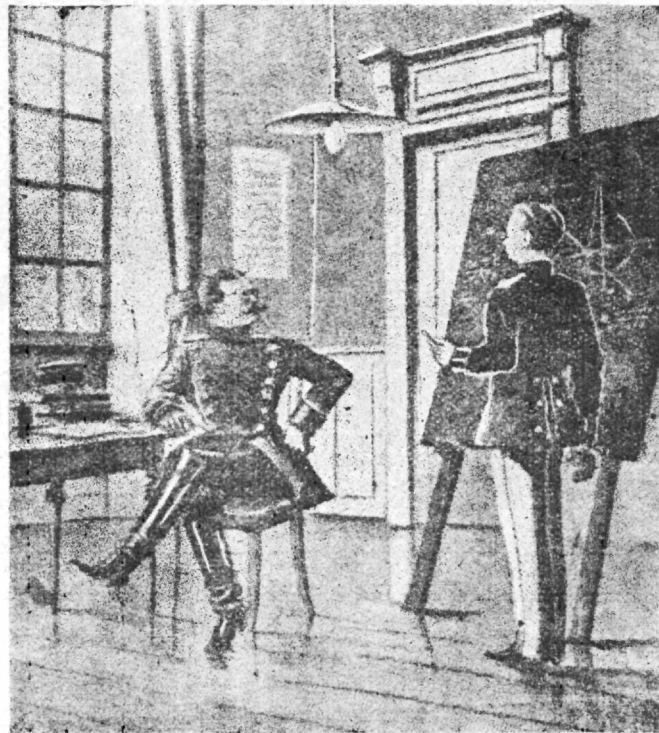
„No wahi kuradi, tõhe puhas selge Geesti kiel! . . .“ mõtles Tiidu, „no mis sa, kuradi leha, ärgad wiel, ei tja kie sulle siin enam appi tuleb . . .“ Ja teije käja, mida see nüüd juba nõrgalt wabastada püüdis, weel kõwemine pitsi- tades, hõikas ta kisa peale tõdige enne wälja jookswale karja- poisjle, „jookse, tuo riialast kiirest üks kõis . . . aga lähtu! . . .“ Ma tjafin ilke jo ammu, et te, kuradid, siin ümber uurate, nüüd siis õled mul dnumete kääs . . .“ Wiimaste sõnade ajal ilmusid ka juba perenaine ja Maali tohkinud nägudega läwlele

„Mis müra sie on . . .? Kie sul sääl on? . . .“
 „Sakslane on . . .“
 „Mih!!!“ kilkasid perenaine ja Maali torraga.
 „Lindur on! . . .“ wastas Tiidu wõidurõdmisalt.
 ja ühe kõega wangi käja kinni hoides, haaras ta teijega kõit, mida kõigest kehast lõbiwew poisjle talle laugelst eemalt kätte ulatada püüdis.

Kuid nüüd sündis saksjalajega äkiline muudatus. Silma- pilgu, millal Tiidu teije kõega kõit haaras, kafilisult tarwi- tades, wabastas ta äkilise kiigutusega käed, kahmas omale rõdu najalt Tiidust wõtmata jäänud toobripuu kätte, sükkas pealetormawa Tiidu selle otjaga tagasi ja laujus selges Geesti keeles, iga sõna peale rõhtu pannes: „No kas sa, Otsa peremies, siis ilke tdest ninda loll õled, ku tied, wai?! Ma wõin su, jaatana, jo sõimamise pera kohtu kaibada ka . . .“ No tene kuradi sakslane mina sulle dige õlen, ah? . . .“ Tiidul langesid käed alla, suu läks pärani lahti. . . „Ja kui sa seda ei talli, et su tädruku juures kätakse, siis ütke mi- meje wiisi, et wott, ninda ja ninda, ära käi, mina seda en talli. . .“ Tiidul langes kõis käest maha. . . „Sina aga tiad jo küll, et ma nüüd juba üle aasta Maali juures olen woarinud käia, — enne et ütke sõnagi, nüüd, ühelõrraga, tõhe selga ja sõduma. . .“ Tiidu seisis kui Loti naine, ainult ilma joolata — . . . nääh, kurat's, no ega sa poisjlese pääle hüppeno . . . Püh! õles sa wähe nuoremb mies, tõm- maks ühe hja latakala mõõda kõrwi, aga enesel jo ade all- menus, ei raatsi wana inimest lüüja! . . .“

Nüüd alles ilmus Tiidust sambasse jälle elu sisse. Ja häälega, milles kõit, — wiha, häbi, kahju, ühe sõnaga — meeleheitmine peitus, hõlõdis ta, mõlemaid käsa taewa poole tõstes: „Sõsand Geesus, sie on jo kasba Eebi! . . .“

Breifi ohwitseride wabrik.

Breifi sõjakoosiks. Etjam.

Kui Ebi üsna hommiku eel Otsjalt lahkus, siis oli ta ijeenejega wäga rahul. Ta oli teada saanud, et teda saks- laseks mitte ei sõdimatud, waid . . . Perenaine ja Maali oliwad naernud, nii kama, kuna Tiidu ise ka naerma oli hak- lanud, ja siis oli ka karjapoiski ühe taga kõitus turtju- nud . . . Kuib see polnud weel midagi. Ta oli Tiidule juba fewadest saadik wiis rubla wõlgu õlnud, kuid mis sellest nüüd enam meelde tuletada, Tiidu oli talle nüüd weel kolm rubla andnud, mõija kutsariks lubanud joowitada ja nii ilka üht ja teist, et ta aga õhtusest loofi kellegile ei räägiks. Pärast oli perenaine weel Maali sõngi teije padja toonud ja . . . Maali oli küll eme wähe nagu turtjunud, pärast aga seba rahulikum õlnud ja . . . Aga noh, mis sellest kõ- gift siis nüüd enam rääkida! . . .

Rudkas.

Kulturaline ninanips.

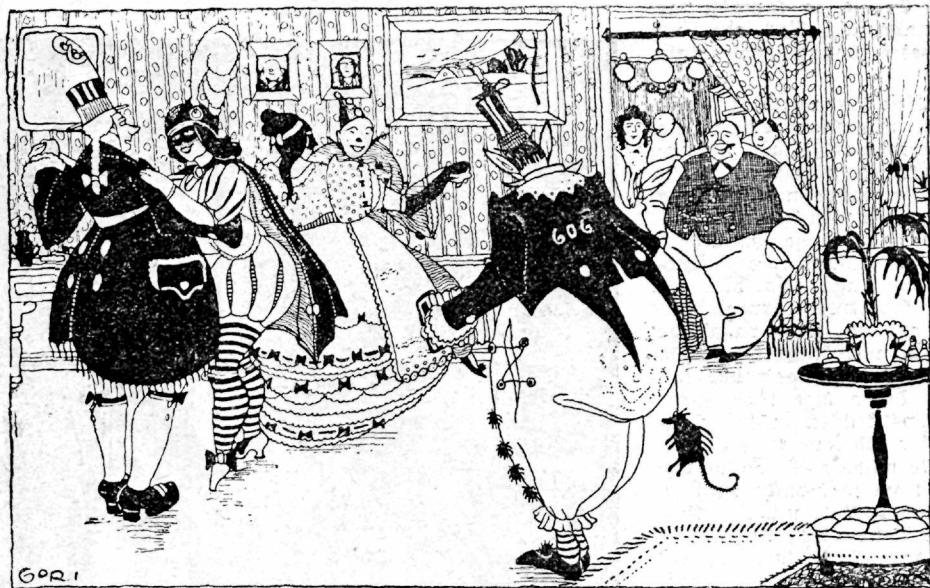
Juglifeajalehed tuletawad meelde, kui põlastawalt ja teotawalt Willem omal ajal jaapanlastest kõneles, Europat „kollanõoliste“ sissejetingimise, „kollase hädaõhu“ eest hoi- tades, sest need metslased tapwat ja põletawat siis naia ja lapsi, kulturalinnasi maataja tehse.

Kuid waadake nüüd: kõhe järgmisel päewal peale Ant- werpeni pommitamist ja kolmandal Keimisi pommitamise päewal andsid need „kollanälised metslased“ „kulturaland- jale Willemile“ järgmise ninanipsu.

Jaapani walitsus pöbras Kia-tshao kubeneri poole ette- panekuga, linnast kõiki rahulikka elanikka wälja jaata, kõi- lasti tõdust andes, et nad enne pommitamata ei hakka, kui see täidetud on.

„Metslased“ halastasid naisterahwaste, laste ja rau- tade peale.

Kadriandid Pärnu „bürgeri“ juures „sõjakäigul“.

Kasaka kawalus.

Soldat kirjutas sugulastele:

Meie kasakad mõtlewad ilka uusi ja uusi wigurisi wälja.

Neil päiwil tuli kasak meie juurde esimesele kaitselinile kihutada. Nägime, et ta hobuse saba külge paras lepp on seotud, ja küsime, miks ta seda teinud.

Kasak seletas, et maakuulamise puhul terve trobikonna Saksa ratsawäelaste peale juhtunud. Ta karanud hobuse seljast maha, murdunud noore lepa tee äärest, sidunud rihmadega hobuse saba külge, ja luktunud siis umbnelja kihutama.

Järele lohisew lepp sünnitanud maanteel hirmsat tolm.

Sakslaste maakuulajate salj jõudnud tolmupilwe järele otjusele, et neile wastu terve kasakate sotnja lendab. Nad kohlusid ära ja pistsid põgenema.

Naerdes lühas kasak juurde:

„Sakslane on rumal, teda pole raske ninapidi wedada.“

Porujommis.

... Teises küllas wõtmine, sakslasi põgenema sundides, määratu suure moonawoori ära. Koormate pealt leidmise muu seas suurel hulgal wahuwiina, konjaki ja muid wiina pudelisi. Peale wõitluse lõppu hakkasime majasi läbi waatama. Seal jootseb mu juurde soldat ja teatab, et ta laudilt Saksa ohwitseri ja tema dentshiku magamast leidnud. Laudile ronides ajasime magajad sakslased üllesse ja juhtisime alla. Unest ärkanud ohwitser ei olnud mitte wähe imestanud, kui ennast meie keskelt leidis. Selgus, et sakslased küllas suurepäralise joomapidu toime olid pannud. Meie poolt wangi wõetud ohwitser oli tema oma sõnade järele mitu head pudelit wahuwiina ära joonud ja siis laudile põhku pugennud, kust teda ifegi lahingumitra ülles äratada ei suutnud.

▼▼

Kurnajad.

„Majaperemeheid kõrgendawad üüri 15 prots. wõrd.“
„Рез. Бѣру.“

Meie majaperemehed, nagu teatawad lehed, lubawad ka sõjakuluts, sõjameeste laste tuluts ohwerbada üüriwast — (nende süda on ju wahast) — taks protsenti . . . Plus, eks? Kes neid ligemalt ei tea, ütleb ta: See on ju hea! kuid kui tundmine on lähem, ohwer kohe paistab wähem ja ka wähe on tal raskust — ei see tule n e n d e raskust, kuigi nad on andjateks! Seft kes rubla enam maksab, kümme kohe juurde rakjab sellele, kes temast wähem, aga talle kõige lähem: waene üürnik, muudkui maksja, peremees see mängib sakja — o m a nimel annetab! See on juba wana lugu, paranemist pole sugu: tuleb maksul wäite lisa, kohe armas majajä selle kümnefordseks soolab; raha rikkamalt veel woolab — oh, mil tal seft küllalt saab?!
Djaka Ott.

Sakja „halastajad ded“ ei jää põrmugi oma „kangelastest sõjameestest“ taha. Ra nemad ei anna haawatud waenlastele armu, waid teewad ta kohe külmaks. Seal näeb haawatud Wene sõjamees Saksa „halastajat“ öde lähinewat, ja ootab kirsitult, et ehk „deksefel“ on weepudel kaafas, et saats huuli wähe niisutada . . . Kuid weepudeli asemel walgatab dekese käes forraga puus . . .

Rahtlane wälinus.

I majaomanik: „See uus kirjutaja wõi mis ta on, kes minewa nädal sinu majasse kolis, on kangeste sakslase laadi.“

II majaomanik: „Seda küll . . . aga passj järele on ta eestlane.“

I majaomanik: „Mis sellest... säruta tale üüri juurde.“

Sõjakavalus.

See oli Krölowi all.

Wõrdlemisi wäitse Wene wäesjalga ülesandeks oli muu seas mitme Austria divisjoniga kunstlikult lahingut alustada, neid sel kombel seisukohtadest wälja meelitada, sisse piirata ja ära häwitada.

See manöwer saadeti hiilgawalt täide.

Ettekawatsetud plaani järele hakkasid kajakate jonnid ja suurtükivägi filmakirjaks taganema.

Austrialased kargasid lastetraawidest wälja ja hakkasid „taganewaid wäesjasi“ taga ajama.

Taganejaid warjawal jalawäel läks ainult suure wäewaga õnneks tagaajajaid pijut tagasi hoida.

Wähepeal läksid kajakad ja suurtükivägi silla kaudu üle jõe ja asusid pöösaste warju sündsale seisukohale.

Kui ettevalmistused lõpule olid jõudnud, taganes ka jalawägi ja tegi nii, nagu tahaks ta silba enese taga põlema pista, et tagaajaja waenlane üle ei pääseks.

Wihajelt rühkisid austrialased tormijooksule. Wõidukarjumisega tormas nende jalawägi silla peale ja taktistas selle põletamist, ratsawägi aga kihutas „põgenewa waenlase“ kannul otse läbi jõe.

Paras filmapilk oli käes.

Kõstis kõrwululukustaw plahwatus. Sild ühes tema peal oleva Austria wäesjalgaga lendas õhku.

Juimejed, hobused, juuriütid — kõik kadusid filmapilgul ühijeks weriseks seguks.

Teise kalda pealt aga hakkasid suurtükid mürtsuma ja kuulipildujad pragisema, waenlase juba üle jõe jõudnud rida hirmja tulega maha niites. Langes kui loogu. Wõidlus ei wältanud kaua. Jõgi oli jurnutehasti täis.

Kõledas surmahirmus põgenes waenlane, sõjariistu ja sinelisi maha wiifates.

Häwitujetöö lõpetasid kajakad, kes nüüd kiirelt läbi jõe kihutasid.

Kahe tunniga oli kõik lõpetatud. Austria divisjonisi polnud enam olemas.

Puhastwerd kadakasaks Kassiabast, laulis seni Nišgorodi laadal „Berlini lõukes“ nime all, et Saksa nimi aga enam ei tõmba, siis tantsib nüüd sealsamas Pariisi neiuana.

Ruid ometi!

Nad olivad alati riigitruud...

Nii vähemalt tunnistasid neil suud; kuid igaüht teist, kes polnud faks, nad alati sõimasid mäsajaks!

Kes digust nõudis lord lohtu käest, wdi kintju ei kaabunud kõigest wäest, wdi rendi wõlgu jäi häda tees, see kindlaste oli mäsajaja mees!

Kui tuli jõda, siis wiinne kui mees need „mäsajad“ seisawad tule ees ja Wenema waenlast seal wihuwad kui waprada ijamaa kaitsejad!

Ruid „riigitruud“ ifegi hobuseid, näed, Wene wäele ei andnud neid, ja mitmes mõisas, kus üks, kus kaks, jaid mehed — Sakjamaa alamaks —

ja kadusiwad kus jeda ja teist — ei jälgegi järele jäänud neist...

Ruid ometi — Sakja wägede reas nüüd wõitlewad mitmed neist — kiwrid peas!

Dhaka Ott.

Rahwa tähtraamat

1915. aasta jaoks. Hind 3 kop.

Õdige kasulikum ja tutusam maa ja linna rahwa kalender. Saada igaft raamatutalupidest. Teaduste kirjastus Tallinnas Harju ja Nüüsti uul. nurgal 46/15.

„Meie Matsi“

tellimiste wastuwõtmine wältab edasi. Tellimise hind lehe ees-otfas. Tellimise adrefs: г. Ревель, журналъ „Мейе Матсъ“.

Meie Matsi järgmine (14.) sõjanummer ilmub

22. nowembril s. a.

Riluwanni kangelane.

Paul Runberg protesteerib selle wast, et sinnawoimikud era-koosolekute Eesti teelt räägivad. Hahheff.

Runberg: „Karaul!... Kuulipildusjad tähtu sija! Üks sinnawoimik teretas teist Eesti keeles!”

Sürgi haud.

„Sikka aga tugewaste tagant, Enwer-pasha! Natufene weel, ja siis ongi see wana wesi na siin meie juures. Eks ühestoos ole ikka jeltim wedru wälja wisata!”

Pildike Pärnu (Solgiwee linna) tuletõrjutest.

„Mis te teete, herra Brandmeister?”

„Kilpsetan siltu?!..”

„Ja majad põlewad kõik üksteise järele maha!”

„Ja, mis ma wõin sinna parata. Teate küll et meie priitid Moosese aegsed on ja wett sugugi kinni ei pea. Kelle kuradiga ma seda tuld siis kustutan. Ise ei jõua ka enam tulde sülgada—kurk juba kübe. Mis muud kui lahe kaaritada—heia siltu kilpsetada!”

Teaduse tähtsaamat 1915 a. jaots.

3gapäewases elus tarwisminewate juhatustega. Hind 15 kop.

„Meie Matsi” tähtsaamat 1915. a. jaots.

Piltidega ilustatud kalendarium ja lisa. Hind 20 kop.
Suure Europa sõjakaardiga — 25 kop.

Palume lugejaid meile nende oma tutta- wate ja sugulaste päewapilti saata, kes käesole- was sõjas haawata jaanud wõi lahinguwäljale jäänud, mitte ainult jeltsonna tegelaste ja ohwit- seride omaisi, sest i g a isamaa eest walatud weretilk, olgu ta lihtsoldati wõi ohwitseri oma, on kallis ja tuleb arwesse wõtta. Pildid awaldame lehes ja saadame siis päewapildid tänuga tagasi. Pildile palume lähemad teated juurde lisada: nimi, siig- nimi, wäeosa, kus kohal haawata saanud wõi langenud.

Dr. J. Masing'i toimetusel ilmusid:

Naistehaigused

Haiguste kirjeldused, juhatused ja täielikud arstirohud hai- guste rawitsemiseks; naisterahwa suguelu ja waluta sünni- tamine. Piltidega. Hind 1.50 kop.

Rodu-arst ja kodu-aptel

Haiguste äratundmine, rawitsemine ja arstirohud. Piltidega. Hind 1 rubla. Teaduse kirjastus Harju ja Riitliki uulitsa nurgal 48/15.

Дов. воен. цензурою. Wastutaw toimetaja Jakob Jaason. Wäljaandja J. Muni. — M. Schiffer'i trükk, Tallinnas.